

JAN KOCHANOWSKI

**Pieśń V (Kto ma
swego chleba...)**

JAN KOCHANOWSKI

PIEŚNI, KSIĘGI PIERWSZE

Pieśń V¹

Kto ma swego chleba,
Ile człeku trzeba,
Może nic nie dbać o wielkie dochody,
O wsi, o miasta i wysokie grody.

To pan, zdaniem moim,
Kto przestał na swoim;
Kto więcej szuka, jawnie to znać daje
Sam na sie, że mu jeszcze nie dostaje².

Siła³ posiadał włości,
Kto ujął chciwości⁴;
Trudniej to przyjdzie niż Turki zholdować
Albo walczne Tatarzy wojować.

Mocą wiele świata
Wziął za krótkie lata
Król macedoński⁵, lecz mu sie tak zdało,
Że nań samego świat był jeden mało.

Cóż pomoże zbroja
Albo władza twoja?
Serca nie zlecą żadne złotogłowy,
Żadny skarb troski nie wybije z głowy.

Więc śmierć nieużyta⁶
Ta za gardło chwytą
Bogate pany jako proste sługi,
Ani zborguje, byś wyciągnął długi⁷.

Lecz przedsię⁸ człowiecza
Wszystka o tym piecza⁹,
Aby ku złotu złota przybywało;
Bo, by nawięcej, łakomemu mało.

¹W przypisach gwiazdką oznaczono wyrazy, które są używane do dziś, ale których znaczenie w *Pieśniach* jest odmienne od znaczenia obecnego. [przypis edytorski]

²*nie dostawać* (starop.) — brakować. [przypis redakcyjny]

³*siła* (starop.) — dużo. [przypis redakcyjny]

⁴*ujął chciwości* — poskromił chciwość. [przypis redakcyjny]

⁵*Król macedoński* — Aleksander Wielki (356–323 r. p.n.e.), król macedoński, w kolejnych wyprawach zajął Persję, Egipt, Babilon i wiele innych ziem. Symbol wodza nieustraszonego i chciwego wciąż nowych zdobyczy. [przypis redakcyjny]

⁶*nieużyty* (starop.) — nieubłagany. [przypis redakcyjny]

⁷*Ani zborguje, byś wyciągnął długi* — nie poczeka, aż ściągniesz należności od dłużników. [przypis redakcyjny]

⁸*przedsię* (starop.) — przecież. [przypis redakcyjny]

⁹*piecza* (daw.) — staranie (o coś). [przypis redakcyjny]

Wszystko to zostanie
Po twojej śmierci, panie;
A coś ty zebrał przez ten czas łakomie,
To się zostoi¹⁰, nie wiem w czyim domu.

Sklep¹¹ ten niedobyty¹²
Puści prędko nity¹³;
A winem, co się ty frasujesz o nie,
Będzie zamaczał potomek twój konie.

¹⁰*zostoi* — ostanie się, zostanie. [przypis redakcyjny]

¹¹*sklep* (starop.) — piwnica. [przypis redakcyjny]

¹²*niedobyty* (starop.) — nie do zdobycia. [przypis redakcyjny]

¹³*Puści (...) nity* — rozpadnie się, nie przetrwa; *nity*: gwoździe. [przypis redakcyjny]

Ten utwór nie jest objęty majątkowym prawem autorskim i znajduje się w domenie publicznej, co oznacza że możesz go swobodnie wykorzystywać, publikować i rozpowszechniać. Jeśli utwór opatrzony jest dodatkowymi materiałami (przypisy, motywy literackie etc.), które podlegają prawu autorskiemu, to te dodatkowe materiały udostępnione są na licencji Creative Commons Uznanie Autorstwa – Na Tych Samych Warunkach 3.0 PL.

Źródło: <http://wolnelektury.pl/katalog/lektura/piesni-ksiegi-pierwsze-piesn-v>

Tekst opracowany na podstawie: Pieśni Jana Kochanowskiego księgi dwoje, Drukarnia Łazarzowa, Kraków, 1586

Wydawca: Fundacja Nowoczesna Polska

Publikacja zrealizowana w ramach projektu Wolne Lektury (<http://wolnelektury.pl>). Reprodukacja cyfrowa wykonana przez Bibliotekę Narodową z egzemplarza pochodzącego ze zbiorów BN.

Opracowanie redakcyjne i przypisy: Aleksandra Sekuła, Olga Sutkowska, Piotr Wilczek.

Okładka na podstawie: marfis75@Flickr, CC BY-SA 2.0

Wesprzyj Wolne Lektury!

Wolne Lektury to projekt fundacji Nowoczesna Polska – organizacji pożytku publicznego działającej na rzecz wolności korzystania z dóbr kultury.

Co roku do domeny publicznej przechodzi twórczość kolejnych autorów. Dzięki Twojemu wsparciu będziemy je mogli udostępnić wszystkim bezpłatnie.

Jak możesz pomóc?

Przełącz 1% podatku na rozwój Wolnych Lektur: Fundacja Nowoczesna Polska, KRS 0000070056.

Dołącz do Towarzystwa Przyjaciół Wolnych Lektur i pomóż nam rozwijać bibliotekę.

Przełącz darowiznę na konto: szczegóły na stronie Fundacji.